

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра економіки підприємств

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

 Дмитро БАБЕНКО

« 3 » 07 2023 р..

Гарант освітньої програми

 Ірина БАНСВА

« 16 » 06 2023 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ»

Галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність	241 «Готельно-ресторанна справа»
Освітньо-професійна програма	підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа», галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
Освітній ступінь	«Бакалавр»
Семестр	4
Форма здобуття освіти	денна
Викладач	Табачкова Ганна Вячеславівна, канд. екон. наук, доцент tabatskova.anna@gmail.com

Розглянуто на засіданні кафедри економіки підприємств

Протокол № №14 від 13.06.2023 р.

Завідувач кафедри

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту

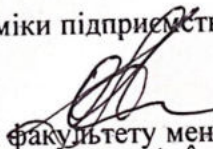
Протокол № 11 від 14.06. 2023 р.

Голова науково-методичної комісії

Схвалено на засіданні вченої ради факультету менеджменту

Протокол № 11 від 15.06. 2023 р.

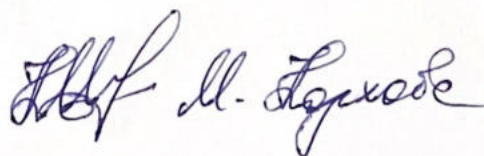
Голова вченої ради

 Ольга ХРИСТЕНКО

 Ганна ТАБАЦКОВА

 Олена ШЕБАНІНА

Миколаїв
2023

1. Призначення навчальної дисципліни	Дисципліна охоплює як загальні, так і специфічні соціально-економічні питання, що виникають на ринку праці і в соціально-трудовах відносинах України, які залишаються актуальними і на сьогодні: безробіття, зайнятість населення, ефективність праці, рівень заробітної плати, трудова міграція, демографічна криза
2. Мета навчальної дисципліни	Ознайомити здобувачів вищої освіти з основними питаннями економіки праці і соціально-трудовах відносин: трудові ресурси і трудовий потенціал на різних рівнях управління ними; механізм функціонування системи соціально-трудовах відносин; соціальне партнерство; ринок праці і його регулювання, соціально-трудовах відносини зайнятості; ефективність і продуктивність праці; політика доходів і оплата праці

3. Компетентності	<p><i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов</p> <p><i>Загальні компетентності:</i> ЗК 02. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 05. Здатність працювати в команді. ЗК 07. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК 09. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p> <p><i>Спеціальні (фахові) компетентності:</i> СК 03. Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни. СК 05. Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.</p>
--------------------------	---

4.Заплановані результати навчальної дисципліни	РН 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу;			
	РН 02.Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії готельної та ресторанної справи, організації обслуговування споживачів та діяльності суб'єктів ринку готельних та рестораних послуг, а також суміжних наук.			
5.Опис навчальної дисципліни	РН 05.Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу			
	РН 15.Розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.			
	РН 19.Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості			
	РН 21. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.			
5.Опис навчальної дисципліни	РН 22. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.			
	Всього годин/кредитів за навчальним планом, з них:	120год/ 4 кр		
	- лекції	40/1,3		
	- практичні заняття	40/1,3		
	- самостійна робота	40/1,3		
Календарний план*				
№ з/п	Найменування тем	Розподіл навчального часу, години		
		лк	пз	сам. робота
1	Ринок праці: визначення, фактори, тенденції	4	4	4
2	Населення і трудові ресурси суспільства	6	6	6

3	Зайнятість населення і безробіття	4	4	4
4	Економічна сутність і методи вимірювання праці	2	2	2
5	Фактори та резерви підвищення продуктивності праці	2	2	2
6	Сутність, функції і принципи організації заробітної плати	6	6	8
7	Форми і системи оплати праці	4	4	6
8	Поняття та основні напрями організації праці	2	2	2
9	Суть і функції нормування праці	2	2	2
10	Людський капітал	4	4	2
11	Соціально-трудові відносини	4	4	2
Всього		40	40	40
*Примітка. Проведення видів занять здійснюється відповідно до графіку освітнього процесу				
6. Порядок та критерії оцінювання	- поточний контроль знань здійснюється під час проведення практичних занять і включає такі форми: тестування, розв'язування задач, доповідь та захист реферату; - підсумковий контроль знань з дисципліни здійснюється шляхом написання підсумкової контрольної роботи (варіативні завдання містять п'ять теоретичних питань, одну задачу та тестове завдання (10 питань). Заключний контроль знань з дисципліни здійснюється шляхом складання екзамену у письмовій формі, до екзамену допускається здобувач вищої освіти, який пройшов тестування в moodle з дисципліни; - порядок зарахування пропущених занять, зокрема: у формі усного опитування (при пропусненні лекцій) та виконання індивідуального завдання (при пропусненні практичного завдання)			

Поточний і підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти								
№ змістового модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	6	6	<i>Аудиторна робота:</i> – контрольна робота;	1	1	5	1	5
			<i>Самостійна робота:</i> – опрацювання окремих питань тем;	1	1	1	1	1
			– тестування в Moodle;	1	3	3	3	3
			– індивідуальне завдання	1	1	3	1	3
			– підготовка презентацій	1	2	3	2	3
<i>Разом:</i>							8	15
2	2	2	<i>Аудиторна робота:</i> – контрольна робота;	1	1	3	1	3
			<i>Самостійна робота:</i> – опрацювання окремих питань тем;	1	1	1	1	1
			– тестування в Moodle;	1	1	1	1	1
			– індивідуальне завдання	1	1	2	1	2
			– підготовка презентацій	1	3	3	3	3
<i>Разом:</i>							7	10
3	2	4	<i>Аудиторна робота:</i> – контрольна робота;	1	1	5	1	5
			– виконання практичних завдань;	1	1	2	1	2
			<i>Самостійна робота:</i> – опрацювання окремих питань тем;	1	1	1	1	1
			– тестування в Moodle;	1	2	3	2	3
			– індивідуальне завдання	1	2	3	2	3
– підготовка презентацій	1	1	1	1	1			
<i>Разом:</i>							8	15
4	2	2	<i>Аудиторна робота:</i> – контрольна робота;	1	1	4	1	4
			<i>Самостійна робота:</i> – опрацювання окремих питань тем;	1	1	1	1	1
			– тестування в Moodle;	1	2	2	2	2
			– індивідуальне завдання	1	2	2	1	2
			– підготовка презентацій	1	1	1	1	1
<i>Разом:</i>							7	10
5	2	2	<i>Аудиторна робота:</i> – контрольна робота;	1	1	5	1	5
			<i>Самостійна робота:</i> – опрацювання окремих питань тем;	1	1	1	1	1
			– тестування в Moodle;	1	2	2	2	2
			– індивідуальне завдання	1	1	1	1	1
			– підготовка презентацій	1	1	1	1	1
<i>Разом:</i>							6	10
Поточний контроль знань							36	60
Підсумковий контроль знань (екзамени)							24	40
Всього по дисципліні							60	100

Загальна шкала оцінювання ECTS за результатами курсу		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	5 (відмінно)
82 - 89	B	4 (добре)
75 - 81	C	4 (добре)
64 - 74	D	3 (задовільно)
60 - 63	E	3 (задовільно)
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання 2 (незадовільно)
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 2 (незадовільно)
7. Політика курсу	<p>Академічна доброчесність та співпраця: усі види виконуваних робіт перевіряються на плагіат. У разі виявлення плагіату – робота не оцінюється. Про результати плагіату повідомляється науковий керівник.</p> <p>Толерантність, доброзичлива партнерська атмосфера взаєморозуміння та творчого розвитку. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін</p> <p>Психологічне забезпечення навчального процесу: в університеті діє Психолого-педагогічна лабораторія науково-просвітницьких інноваційних технологій розвитку особистості Миколаївського національного аграрного університету, яка здійснює свою діяльність щодо забезпечення соціального супроводу та психологічного забезпечення навчально-виховного процесу серед педагогічних і науково-педагогічних працівників та студентів. Послуги цієї лабораторії безкоштовні. Ви можете дізнатися більше про лабораторію за посиланням: https://www.mnau.edu.ua/vyh-rob/ps-sluzh/. Мобільні пристрої: на курсі застосовується політика нульової толерантності до мобільних пристроїв. Заняття з курсу проходять в аудиторії 108М, яка обладнана комп'ютерами та, необхідним для виконання завдань, програмним забезпеченням</p>	
8. Інформаційні джерела	<p>Базова</p> <p>1. І.Г. Крилова, О.В. Шибаніна, М.Д. Бабенко, В.П. Клочан, В.В. Клочан, І.В. Без'ята, І.О. Мельник, О.А. Христенко Економіка праці та соціально-трудові</p>	

- відносини. Навч. посібник. – Миколаїв: Видавничий відділ МДАУ. – 2010. – 192 с. ISBN 978-966-8205-69-9 (12 д.а., 2010)
2. Крилова І.Г., О.А. Христенко Економіка праці та соціально-трудові відносини: методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» для денної та заочної форми навчання. МНАУ. – 2023. – 136 с.
3. Крилова І.Г., О.А. Христенко Економіка праці та соціально-трудові відносини: курс лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» для денної та заочної форми навчання. МНАУ. – 2023. – 119 с.
4. Крилова І.Г., Христенко І.Г., Коваленко А.В. «Економіка праці і СТВ: курс лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент» денної та заочної форми навчання» – 110 с. (4,58 д.а., 2017)
5. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 330 с. https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/Nazarova.-Ekonomika-pratsi_2019.pdf
6. Лільч Л.М., Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник / Л.М. Лільч, О.В. Акіліна — К. : Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. — 952 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33738/1/Akilina_L_Ilich_EP_pidruch_FITU.pdf
7. Богиня Д. П. Основи економіки праці: навч. посібник / Д. П. Богиня, О. А. Грішнова. — К. : 2001.— 313 с.
8. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навчальний посібник / [Ковальов В. М., Рижиков В. С., Ськов О. Л., Черненко І. М., Атаєва О. А.] ; за ред. В. М. Ковальова. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 256 с.
9. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навчальний посібник / [Мерзляк А. М., Михайлов С.

- П., Корещий М. Х., Михайлова Г. О.] — Київ: Центр навчальної літератури, 2005. — 240 с.
10. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навчальний посібник / [Дарченко Н. Д., Рижиков В. С., Ськов О. Л., Микрюков О. М.] — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 252 с.

Допоміжна

1. Крилова І.Г. Соціально-вікові особливості участі жінок на ринку праці України / І.Г. Крилова // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2014. – Вип.1. – С.42–48.
2. Крилова І.Г., Коваленко Г.В. Демографічні чинники формування людського капіталу сільського населення України / І.Г. Крилова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип.11., ч.5 – С.95–98.
3. Крилова І. Г. Зміна типу населення Миколаївської області як наслідок процесів його відтворення / І. Г. Крилова, Т. П. Лисковецька // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки : збірник наукових праць. – 2016. – № 1(6) – С. 84-87.
4. Krylova I. H. Demographic process in reproduction and formation of human capital of rural population of Ukraine / I. H. Krylova, H. V. Kovalenko // East European Scientific Journal: Economics and Business. – Warsaw, Poland, 2016. – № 4(8) – P. 84-88.
5. Крилова І.Г., Коваленко Г.В. Демографічний процес у відтворенні та формуванні людського капіталу сільського населення України / І.Г. Крилова // Польський мультинауковий журнал «Всхідно-Європейський науковий журнал» (East European Scientific Journal). – 2016. – №4(8) — С.84-87.
6. Iryna Krylova IMPACT OF CHANGES IN THE AGE STRUCTURE OF THE POPULATION ON ITS DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS // Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний потенціал соціально-економічних систем: виклики глобального світу» (м. Лісабон, Португалія), 30 червня 2016 р., С. 81-83.
7. Крилова І.Г. Гендерні характеристики економічно активного населення України у європейському вимірі / І.Г. Крилова // Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми

- економіки» – 2017. – №16 – С.597-603.
8. Крилова І.Г., Коваленко Г.В., Поточилова І.С. Чинники впливу на продуктивність праці з позицій забезпечення можливостей людського розвитку / І.Г. Крилова, Г.В. Коваленко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2019. – Вип.1. – С.24-30.
9. Крилова І. Г., Поточилова І.С. Етапи становлення та еволюція поняття «людський капітал»: історичний аспект [Електронний ресурс] І.Г. Крилова, І.С. Поточилова // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. – № 6 (23) – С. 555-561.
10. Крилова І.Г., Данилов М.В. Ефективність праці як важливий фактор людського розвитку. *Modern Economics* №30. 2021, с.109-115 <https://modecon.mnau.edu.ua/issue-30-2021/>
11. Krylova, I., Khrystenko, O., & Tabatskova, G. (2023). Unbalanced distribution of income in the conditions of a socio-oriented economy. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 27(2), 41-50. <https://doi.org/10.56497/bsr.agrarian.2.2023.41>.
12. Вплив коронавірусної кризи на бідність: перші наслідки для України / Л. М. Черненко та ін. ; Нац. акад. наук. України ; Ін-т демогр. та соц. дослідж. ім. М.В. Птухи. Київ, 2020. URL: https://idss.org.ua/archiv/poverty_forecast.pdf.
Методика комплексної оцінки бідності : Наказ від 18.05.2017 № 827/403/507/113/232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-17#Text>.
Інформаційні ресурси
1. Верховна Рада України [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
 2. Департамент статистики міжнародної організації праці (ILO) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.ilo.org/stat/lang-en/index.htm>
 3. Європейська економічна комісія ООН [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.unecce.org/info/ece-homepage.html>
 4. Євростат [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>
 5. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>
 6. Конференція європейських статистиків [Електронний ресурс] — Режим доступу :

- <http://www.unecce.org/info/ece-homepage.html>
7. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.cisstat.com/>
 8. Міжнародна асоціація офіційної статистики (IAOS) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.iaos-isi.org/>
 9. Міжнародний інститут статистики (ISI) [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://www.isi-web.org/>
 10. Накопичення та обробка інформації [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://www.tsaa.org.ua/View_2/Pages/Electros/MVZ/tema3.htm
 11. Світовий банк [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://www.worldbank.org/>
 12. Світовий центр даних [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://wdc.org.ua/uk/node/175067>
 13. Статистична база даних Всесвітньої торгівельної організації (WTO) [Електронний ресурс] — Режим доступу : https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_e.htm
 14. Статистична база даних Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://www.imf.org/en/Data>
 15. Статистичний відділ ООН [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://unstats.un.org/home/>
 16. Статистичні служби країн світу [Електронний ресурс] — Режим доступу : https://unstats.un.org/home/nso_sites/
 17. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
 18. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
 19. Офіційний сайт Державний центр зайнятості. URL: <http://www.dcz.gov.ua>
 20. Офіційний сайт Населення України. URL: <http://database.ukrcensus.gov.ua>
9. **Інтеграція** **Набуття програмних результатів в умовах**
здобувачів вищої **інклюзивної освіти здійснюється відповідно до**
освітніми потребами **Положення про організацію інклюзивного навчання**
осіб з особливими освітніми потребами у
Миколаївському національному аграрному
університеті із застосуванням особистісно

орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувачів вищої освіти (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.

В університеті вхід облаштовано пандусом. Є кнопка виклику чергового. Є відповідальні особи, які організують освітній процес (декан, заступники декана, куратор). Для навчання, професійної підготовки або перепідготовки осіб з особливими освітніми потребами застосовуються види та форми здобуття освіти, що враховують їхні потреби та індивідуальні можливості. Передбачено використання індивідуальної форми навчання для здобувачів за допомогою:

- дистанційної системи Moodle <https://moodle.mnau.edu.ua/user/view.php?id=17103&course=990> : лекційний матеріал, практичні завдання, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання;
- платформи онлайн-занять Zoom: для проведення індивідуальних практичних занять, консультацій тощо;
- електронного депозитарію МНАУ – для використання інформаційних матеріалів;
- аудіо- та відеоповідомлень з лекційним матеріалом, пояснень особливостей завдань та напрямів їх виконання тощо;
- спілкування через електронну пошту 2305irina@gmail.com та телефонний зв'язок;
- індивідуального підходу до викладення матеріалу навчальної дисципліни;
- можливостей залучення до освітнього процесу куратора академічної групи та людини, яка знаходиться поряд з здобувачем вищої освіти з особливими освітніми потребами.

10. Доступ до матеріалів навчання

<https://moodle.mnau.edu.ua/user/view.php?id=17103&course=990>

Силабус навчальної дисципліни розроблено:
доцент кафедри економіки підприємств

Ганна ТАБАЦКОВА